

הכנסת
מרכז המחקר והמידע

ט"ו בתמוז תשע"ה
2 ביולי 2015

לכבוד

חבר הכנסת אוסאמה סעדי

שלום רב,

הנדון: נתונים על עובדים ערבים, דרוזים וצ'רקסים בשירות המדינה בשנים 2007–2015

לבקשתך, מוצגים במסמך זה נתונים על העובדים הערבים, הדרוזים והצ'רקסים בשירות המדינה. **בחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט–1959**, נקבע, בין השאר, כי "בקרר העובדים בשירות המדינה, בכלל הדרגות והמקצועות, בכל משרד ובכל יחידת סמך, יינתן ביטוי הולם, בנסיבות העניין, לייצוגם של בני שני המינים, של אנשים עם מוגבלות, של בני האוכלוסייה הערבית, לרבות הדרוזית והצ'רקסית, ושל מי שהוא או שאחד מהוריו נולדו בארץ ישראל".¹ **בהחלטת ממשלה מס' 2579 מיום 11 בנובמבר 2007 נקבע, בין השאר, כי עד לסוף שנת 2012 יהיו לפחות 10% מעובדי המדינה מבני האוכלוסייה הערבית, הדרוזית והצ'רקסית.**²

לבקשת מרכז המחקר והמידע של הכנסת הופקו בנציבות שירות המדינה נתונים על מספר העובדים הערבים, הדרוזים והצ'רקסים בשירות המדינה בשנים 2007–2015.³ במידע שהועבר נכללו נתונים על משרדי הממשלה, בתי-החולים הממשלתיים וכן כל יחידות הסמך הממשלתיות,⁴ פרט למשרד הביטחון, יחידות הסמך של המשרד ושאר גופי מערכת הביטחון.⁵

ראשית, נציג את הנתונים על עובדים ערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) בשירות המדינה בשנים 2007–2015, את מספרם ושיעורם בכלל העובדים, ואת פילוח הנתונים לפי מגדר ולפי סוג המשרות (משרות סטודנט ויתר המשרות). **שנית**, נציג נתונים על מספר הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) בשירות המדינה בשנת 2015 ושיעורם בכלל העובדים במשרדים וביחידות סמך נבחרים, ולפי דירוגים נבחרים. **לבסוף**, נציג נתונים מקבילים על מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים) בכנסת בשנים 2007–2015.

¹ חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט–1959, סעיף 15א(א).

² החלטת ממשלה מס' 2579, ייצוג הולם לבני האוכלוסייה הערבית, הדרוזית והצ'רקסית בשירות המדינה, 11 בנובמבר 2007, תאריך כניסה: 28 ביוני 2015.

³ מרים טריבץ, מנהלת חטיבה (ניהול ותחזוקת מאגר מידע), נציבות שירות המדינה, דואר אלקטרוני, 30 ביוני 2015. נתוני 2007–2014 עדכניים לסוף חודש דצמבר של כל שנה, ונתוני 2015 עדכניים ליוני 2015. בנתוני נציבות שירות המדינה נכללים בקבוצה "ערבים" נוצרים ערבים ומוסלמים ערבים; הקבוצה "צ'רקסים" מוגדרת "מוסלמים שאינם ערבים", וקבוצת הדרוזים מוגדרת בפני עצמה. נוצרים שאינם ערבים ומיעוטים דתיים אחרים אינם מופיעים בנתונים אלה.

⁴ מספר המשרדים ויחידות הסמך הפועלים תחת נציבות שירות המדינה, שעליהם הועברו נתונים, משתנה לעתים, בעקבות שינויים במשרדים וביחידות ושיוכם לנציבות שירות המדינה. כיום יש 88 משרדים ויחידות סמך בנציבות, אך במספר ובוזות של יחידות ומשרדים אלה חלו שינויים בשנים 2007–2015. השינויים המרכזיים בשנים אלה היו הוצאת רשות הדואר מהנציבות בשנת 2010, הוצאת רשות מקרקעי ישראל בשנת 2013, הכנסת הרשות הארצית לכבאות והצלה בשנת 2011 והכללת כלל מערך הכבאות תחתיה משנת 2013. הנתונים אינם כוללים את בנק ישראל ומשרד מבקר המדינה.

⁵ צה"ל, המשטרה, שירות בתי-הסוהר, המוסד ושירות הביטחון הכללי.

1. נתונים על עובדים ערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) בשירות המדינה בשנים 2007–2015.⁶

להלן מוצגים נתונים על מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) בשירות המדינה בשנים 2007–2015, שיעורם בכלל העובדים ופילוח של הנתונים לפי מגדר ולפי סוג משרה (משרות סטודנט ויתר המשרות).

מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) בשירות המדינה ושיעורם בכלל העובדים, 2007–2015

2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	
71,795	71,469	70,586	68,250	65,749	65,366	63,852	61,938	60,549	סה"כ עובדי שירות המדינה
6,440	6,266	5,937	5,433	4,852	4,543	4,092	3,737	3,429	מספר העובדים הערבים בשירות המדינה
9.0%	8.8%	8.4%	8.0%	7.4%	7.0%	6.4%	6.0%	5.7%	שיעור העובדים הערבים בשירות המדינה

מהמוצג בטבלה עולה כי:

- בשנים 2007–2015 גדל **מספר** הערבים (לרבות צ'רקסים ודרוזים) העובדים בשירות המדינה ב-88%. בתקופה זו גדל מספר כלל העובדים בשירות המדינה ב-19%.
- שיעור** העובדים הערבים (לרבות צ'רקסים ודרוזים) בכלל העובדים בשירות המדינה גדל ב-58% בשנים 2007–2015.

להלן פירוט הנתונים דלעיל בחלוקה לפי תת-קבוצות האוכלוסייה.

מספר העובדים הערבים, הדרוזים והצ'רקסים בשירות המדינה ושיעורם בכלל העובדים, 2007–2015

שנה	סה"כ עובדים בשירות המדינה	סה"כ עובדים ערבים, דרוזים וצ'רקסים	מספר העובדים הערבים	מספר העובדים הדרוזים	מספר העובדים הצ'רקסים
2007	60,549	3,429 (5.7%)	2,935 (4.8%)	397 (0.7%)	97 (0.2%)
2008	61,938	3,737 (6%)	3,204 (5.2%)	442 (0.7%)	91 (0.1%)
2009	63,852	4,092 (6.4%)	3,521 (5.5%)	486 (0.8%)	85 (0.1%)
2010	65,366	4,543 (7%)	3,894 (6%)	566 (0.9%)	83 (0.1%)
2011	65,749	4,852 (7.4%)	4,057 (6.2%)	697 (1.1%)	98 (0.1%)
2012	68,250	5,433 (8%)	4,552 (6.7%)	773 (1.1%)	108 (0.2%)
2013	70,586	5,937 (8.4%)	4,976 (7%)	848 (1.2%)	113 (0.2%)
2014	71,469	6,266 (8.8%)	5,253 (7.4%)	903 (1.3%)	110 (0.2%)
2015	71,797	6,440 (9%)	5,391 (7.5%)	934 (1.3%)	115 (0.2%)

⁶ מרים טריבץ, מנהלת חטיבה (ניהול ותחזוקת מאגר מידע), נציבות שירות המדינה, דואר אלקטרוני, 30 ביוני 2015.

מהמוצג בטבלה עולה כי :

- **מספר העובדים הערבים (ללא דרוזים וצ'רקסים) בשירות המדינה גדל ב-84% בשנים 2007–2015.** **שיעור העובדים הערבים בכלל העובדים בשירות המדינה גדל בכ-56% בשנים אלה.**

- **מספר העובדים הדרוזים בשירות המדינה גדל ב-127% בשנים 2007–2015.** **שיעור העובדים הדרוזים בכלל העובדים בשירות המדינה גדל בכ-86% בשנים אלה.**

להלן נתונים על מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) בשירות המדינה, בפילוח לפי מגדר, ושיעורם בכלל העובדים בכל קבוצה מגדרית, בשנים 2007–2015. יצוין כי ככלל, נשים ערביות הן כשליש מכלל העובדים הערבים בשירות המדינה; לעומת זאת שיעור כלל הנשים בכלל העובדים בשירות המדינה הוא כשני-שלישים.

מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) בשירות המדינה ושיעורם בפילוח לפי מגדר, 2007–2015

2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	
27,004	26,867	26,441	24,890	23,997	23,911	23,277	22,412	22,019	סה"כ גברים בשירות המדינה
4,060	3,991	3,759	3,420	3,122	2,920	2,632	2,460	2,291	מספר הגברים הערבים בשירות המדינה
15%	14.9%	14.2%	13.7%	13%	12.2%	11.3%	11%	10.4%	שיעור הגברים הערבים בכלל הגברים בשירות המדינה
44,752	44,554	44,090	43,326	41,734	41,374	40,502	39,450	38,466	סה"כ נשים בשירות המדינה
2,380	2,275	2,178	2,013	1,730	1,620	1,457	1,274	1,138	מספר הנשים הערביות בשירות המדינה
5.3%	5.1%	4.9%	4.6%	4.1%	3.9%	3.6%	3.2%	3%	שיעור הנשים הערביות בכלל הנשים בשירות המדינה
9.0%	8.8%	8.4%	8.0%	7.4%	7.0%	6.4%	6.0%	5.7%	שיעור הערבים בכלל עובדי שירות המדינה

הנתונים בטבלה מלמדים כי :

- **מספר הגברים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) גדל בשנים 2007–2015 בשיעור של כ-77%.** **השיעור של הגברים הערבים בכלל העובדים הגברים בשירות המדינה גדל בכ-44%.**

- **מספר הנשים הערביות (לרבות דרוזיות וצ'רקסות) העובדות בשירות המדינה גדל בשנים אלה יותר מפי-שניים.** **השיעור של נשים אלה בכלל הנשים בשירות המדינה גדל בכ-77%.**

להלן נתונים על מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) בשירות המדינה בפילוח לפי משרות סטודנט ויתר המשרות, ושיעורם בכלל העובדים בכל סוג משרה, בשנים 2015–2007.⁷

מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) בשירות המדינה ושיעורם בכלל העובדים בפילוח לפי סוג משרה, 2015–2007

2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	
161	131	139	119	54	42	27	18	14	מספר העובדים הערבים במשרות סטודנט
5.6%	4.8%	5.6%	5.9%	3.4%	3.3%	2.9%	2.7%	3%	שיעור העובדים הערבים בכלל העובדים במשרות סטודנט
6,279	6,135	5,798	5,314	4,798	4,501	4,065	3,719	3,415	מספר העובדים הערבים ביתר המשרות
9.1%	8.9%	8.5%	8%	7.5%	7%	6.5%	6.1%	5.7%	שיעור העובדים הערבים בכלל העובדים ביתר המשרות
6,440 (9%)	6,266 (8.8%)	5,937 (8.4%)	5,433 (8%)	4,852 (7.4%)	4,543 (7%)	4,092 (6.4%)	3,737 (6%)	3,429 (5.7%)	סה"כ העובדים הערבים ושיעורם בכלל העובדים בשירות המדינה

2. נתונים על מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) ושיעורם בכלל העובדים במשרדים וביחידות סמך נבחרים ונתונים על דירוגים מקצועיים נבחרים, בשנת 2015

להלן נתונים על מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) ושיעורם בכלל העובדים ב-22 המשרדים ויחידות הסמך הגדולים ביותר בשנת 2015,⁸ שבהם 71% מכלל העובדים בשירות המדינה. המשרדים והיחידות מסודרים לפי שיעור העובדים הערבים בהם, מהגדול לקטן.

⁷ בקבוצה "יתר המשרות" נכללות כל המשרות בשירות המדינה שאינן משרת סטודנט, ובהן משרות בתקן, חוזים אישיים ומתמחים.

⁸ המשרדים והיחידות שהגדרנו לצורך כך הם אלה שמועסקים בהם יותר מ-1,000 עובדים.

מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) ושיעורם ב-22 הגופים המעסיקים הגדולים בשירות המדינה, 2015

שם המשרד/יחידת סמך	סה"כ עובדים	סה"כ עובדים ערבים	שיעור העובדים הערבים בכלל העובדים
משרד הפנים ⁹	1,106	421	38.1%
מרכז רפואי ע"ש ברוך פדה – פורייה	1,077	289	26.8%
בית-חולים זיו צפת	1,253	301	24.0%
המרכז הרפואי לגליל	2,207	515	23.3%
בית-חולים רמב"ם, חיפה	3,215	572	17.8%
בית-חולים הלל יפה, חדרה	1,708	294	17.2%
משרד הרווחה והשירותים החברתיים	3,013	322	10.7%
משרד המשפטים	3,909	325	8.3%
משרד החינוך	2,362	180	7.6%
המרכז הרפואי שיבא תל-השומר	4,632	332	7.2%
רשות המסים בישראל – מס הכנסה	3,900	275	7.1%
בית-חולים ע"ש וולפסון	2,162	148	6.8%
הרשות הארצית לכבאות והצלה	2,556	158	6.2%
משרד הכלכלה	1,419	77	5.4%
בית-חולים אסף הרופא	2,755	133	4.8%
רשות המסים בישראל – מכס ומע"מ	2,009	87	4.3%
מרכז רפואי ברזילי אשקלון	2,004	83	4.1%
רשות האוכלוסין וההגירה	1,997	73	3.7%
הנהלת בתי-המשפט	4,078	135	3.3%
משרד הבריאות	1,143	35	3.1%
משרד האוצר	1,112	30	2.7%
משרד החוץ	1,227	23	1.9%

להלן נתונים על המשרדים ויחידות הסמך שבכל אחד מהם מועסקים כיום יותר מ-300 עובדים ושיעור העובדים הערבים (לרבות צ'רקסים ודרוזים) בהם הוא הגבוה ביותר. בכלל הגופים הללו מועסקים כיום כ-31% מהעובדים בשירות המדינה.

⁹ במשרד הפנים יש 374 עובדים בדירוג "אנשי דת מוסלמים".

הגופים בשירות המדינה (של יותר מ-300 עובדים) שבהם שיעור העובדים הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים)

הוא הגבוה ביותר, 2015

שם משרד/יחידת סמך	סה"כ עובדים	סה"כ עובדים ערבים	שיעור העובדים הערבים מכלל העובדים
לשכת הבריאות מחוז הצפון	576	284	49.3%
משרד הפנים	1,106	421	38.1%
מרכז רפואי ע"ש ברנך פדה – פורייה	1,077	289	26.8%
בית-חולים זיו, צפת	1,253	301	24.0%
המרכז הרפואי לגליל	2,207	515	23.3%
לשכת הבריאות מחוז חיפה	491	113	23.0%
בית-חולים פלימן, חיפה	301	69	22.9%
בית-חולים רמב"ם, חיפה	3,215	572	17.8%
בית-חולים הלל יפה, חדרה	1,708	294	17.2%
בית-חולים שער מנשה	571	91	15.9%
המרכז הרפואי לבריאות הנפש מזור	496	79	15.9%
המרכז הירושלמי לבריאות הנפש	664	104	15.7%
המרכז הגריאטרי ע"ש שוהם	672	103	15.3%
לשכת הבריאות מחוז הדרום	354	39	11.0%
משרד הרווחה והשירותים החברתיים	3,013	322	10.7%
מינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער	380	35	9.2%
משרד החקלאות ופיתוח הכפר	580	52	9.0%
משרד המשפטים	3,909	325	8.3%

ב-10 משרדים ויחידות סמך שיעור הערבים (לרבות צ'רקסים ודרוזים) הוא 0.4%–2%, ובהם משרד החוץ, המשרד לביטחון הפנים, מינהל המחקר למדעי האדמה והים, רשות התעופה האזרחית, בית-חולים באר יעקב בנס-ציונה, בית-חולים שמואל הרופא, המשרד לקליטת העלייה, שירות עיבודים ממוכנים, מעבדות בריאות הציבור בתל-אביב ולשכת הבריאות מחוז תל-אביב.

ב-11 משרדים ויחידות סמך אין ייצוג לערבים (לרבות צ'רקסים ודרוזים) כלל, ובהם בתי-הדין הרבניים, המרכז הגריאטרי ראשון-לציון, המשרד לשירותי דת, נתיב, הרבנות הראשית, המכון לביטחון בדרכים, המשרד לענייני אזרחים ותיקים, לשכת הפרסום הממשלתית, המשרד לנושאים אסטרטגיים, המשרד לירושלים והתפוצות ונמל חדרה (משרד התחבורה). נציין כי בגופים אלה מספר כלל העובדים קטן יחסית, בין שבעה ל-258 עובדים.

להלן נתונים על הדירוגים המקצועיים שבהם שיעור הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) הוא הגבוה ביותר ושכל אחד מהם יותר מ-50 עובדים, ביוני 2015.

הדירוגים המקצועיים שבהם שיעור הערבים (לרבות דרוזים וצ'רקסים) הוא הגבוה ביותר, 2015

שם דירוג	סה"כ עובדים	סה"כ עובדים ערבים	שיעור העובדים הערבים מכלל העובדים
אנשי דת מוסלמים	374	374	100%
רוקחים	146	45	31%
אחיות לבריאות הציבור	1,402	370	26%
פיזיותרפיסטים	235	52	22%
בוחני רישוי	57	12	21%
עובדי הוראה בדירוג 39-41	70	14	20%
טכנאי רנטגן מוסמכים	360	65	18%
רופאים	4,878	810	17%
סגורים ציבוריים	105	16	15%
אחיות	10,973	1,649	15%
עובדים פארה-רפואיים	664	91	14%
ביוכימאים-מיקרוביולוגים	889	115	13%
סוקרי למ"ס	340	40	12%
רשמי בית-משפט	124	14	11%
משפטנים	894	100	11%
עובדי הוראה בדירוג 40-42	226	25	11%
סוקרים	55	6	11%
עובדים סוציאליים	1,931	206	11%
בוחני פטנטים	67	7	10%
מינהל אכיפה וזרים	72	7	10%
מרפאים בעיסוק	201	19	9%
כלכלנים	712	66	9%
אקדמאים	1,956	180	9%

3. נתונים על מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים) ושיעורם בכלל העובדים בכנסת

להלן נתונים על מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים)¹⁰ בכנסת בשנים 2007–2015, בסך הכול, בפילוח לפי מגדר ובפילוח למשרות סטודנט וליתר המשרות.¹¹

מספר העובדים הערבים והדרוזים ושיעורם בכלל העובדים בכנסת, 2007–2015

2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	
594	606	558	525	467	410	373	352	318	סה"כ עובדי הכנסת
9	9	7	5	4	4	4	4	3	מספר העובדים הערבים
6	6	4	3	2	1	1	1	1	מספר העובדים הדרוזים
15	15	11	8	6	5	5	5	4	סה"כ עובדים ערבים ודרוזים
2.5%	2.5%	2%	1.5%	1.3%	1.2%	1.3%	1.4%	1.2%	שיעור העובדים הערבים והדרוזים בכלל העובדים

מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים) בכנסת בפילוח לפי מגדר, ושיעורם בעובדים בכל קבוצה מגדרית, 2008–2015

2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	
8 (3%)	8 (2.8%)	7 (2.8%)	6 (2.6%)	5 (2.4%)	4 (2.2%)	4 (2.5%)	4 (2.8%)	מספר העובדים הערבים ושיעורם בכלל הגברים בעובדים בכנסת
7 (2.2%)	7 (2.2%)	4 (1.3%)	2 (0.7%)	1 (0.4%)	1 (0.4%)	1 (0.5%)	1 (0.5%)	מספר העובדות הערביות ושיעורן בכלל הנשים בעובדות בכנסת
15 (2.5%)	15 (2.5%)	11 (2%)	8 (1.5%)	6 (1.3%)	5 (1.2%)	5 (1.3%)	5 (1.4%)	סה"כ העובדים הערבים בכנסת

¹⁰ לפי הנתונים שבידנו אין עובדים צ'רקסים בכנסת.

¹¹ אורי פנסירר, ראש תחום (תיאום ובקרה), אגף בכיר משאבי אנוש, הכנסת, דואר אלקטרוני, 1 ביולי 2015. הנתונים אינם כוללים את משמר הכנסת.

נתוני 2007–2014 מעודכנים לסוף דצמבר של כל שנה. נתוני 2015 מעודכנים ליוני 2015. במשמר הכנסת, ביוני 2015, יש 194 עובדים, ושבעה מהם דרוזים – שהם 3.6% מכלל העובדים.

מספר העובדים הערבים (לרבות דרוזים) בכנסת במשרות סטודנט וביתר המשרות ושיעורם בכלל העובדים בכל סוג משרה, 2015-2007

2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	
73	85	55	53	23	5	לא רלוונטי ¹²			כלל העובדים במשרת סטודנט
7 (9.6%)	7 (8.2%)	3 (5.5%)	1 (1.9%)	0	0				מספר העובדים הערבים במשרת סטודנט
521	521	503	472	446	411	382	361	327	כלל העובדים ביתר המשרות
8 (1.5%)	8 (1.6%)	8 (1.6%)	7 (1.5%)	6 (1.3%)	5 (1.2%)	5 (1.3%)	5 (1.4%)	4 (1.2%)	מספר העובדים הערבים ביתר המשרות
15 (2.5%)	15 (2.5%)	11 (2%)	8 (1.5%)	6 (1.3%)	5 (1.2%)	5 (1.3%)	5 (1.4%)	4 (1.2%)	סה"כ העובדים הערבים בכנסת

בכבוד רב,
מתן שחק
מרכז המחקר והמידע

אישור: אורי טל-ספירו, ראש תחום מידע זמין
עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"

¹² הכנסת החלה להעסיק סטודנטים במשרות סטודנט בשנת 2010.

